

IZVJEŠTAJ S JAVNE RASPRAVE O NACRTU DRŽAVNOG PLANA UPRAVLJANJA OTPADOM ZA PERIOD 2015-2020. GODINE I NACRTU IZVJEŠTAJA O STRATEŠKOJ PROCJENI UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU

Ministarstvo održivog razvoja i turizma je počelo da sprovodi 30. maja 2015. godine proceduru javne rasprave za Nacrt Državnog plana upravljanja otpadom za period 2015-2020. godine i Nacrt Izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu. Javna rasprava trajala je u periodu od 30.05.2015. godine do 30.06.2015. godine. Nacrt Državnog plana upravljanja otpadom za period 2015-2020. godine i Nacrt Izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu objavljeni su na sajtu Ministarstva održivog razvoja i turizma www.mrt.gov.me, a primjedbe i sugestije mogle su se slati putem e-mail-a: javna.rasprava@mrt.gov.me ili direktno na arhivu Ministarstva održivog razvoja i turizma.

U toku Javne rasprave, organizovani su okrugli stolovi u:

- Bijelom Polju, 10.06.2015. godine,
- Baru, 11.06.2015. godine,
- Nikšiću, 11.06.2015. godine, i
- Podgorici, 12.06.2015. godine.

U okviru okruglih stolova uvodno su prezentovani Nacrt Državnog plana upravljanja otpadom za period 2015-2020. godine, od strane obrađivača gospodina Nebojše Pokimice i Nacrt Izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, od strane obrađivača gospođe Daniele Klaić Jančijev i gospodina Jiri Dusika. Takođe, prezentovan je dokument Tehno-ekonomska analiza opcija predloženih Nacrtom Državnog plana upravljanja otpadom za period 2015-2020. godine, od strane obrađivača gospodina James Hunta. Nakon održanih prezentacija, održane su rasprave tokom kojih su obrađivači dali usmene odgovore i pojašnjenja na pitanja i komentare zainteresovanih.

Primjedbe i sugestija koje su iznijete na okruglim stolovima i ostale primjedbe i sugestije putem pošte i elektronski su analizirane, nakon čega je pismeno odgovoreno (tabela u prilogu).

Na osnovu prihvaćenih primjedbi i sugestija, izvršene su izmjene i dopune tekstova Nacrta Državnog plana upravljanja otpadom za period 2015-2020. godine i Nacrta Izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu.

KOMENTAR / PRIJEDLOG	ODGOVOR (SPUŽS)	ODGOVOR (DPUO)
<i>Opština BijeloPolje, 10. juna 2015.godine</i>		
1. Gospodin Milorad Rmandić - Opštine BijeloPolje		
Smatra lokaciju Čelinska Kosa 2 povoljnom te naglašava potrebu za uvođenjem kriterijuma – raspoložive potrebne površine za smještaj sanitarne deponije.	Rangiranje povoljnosti lokacija provedeno Strateškom procjenom uticaja na životnu sredinu (u daljem tekst: Strateška procjena) nije uključivalo tehničke kriterijume (raspoloživa površina i sl.). U Studiju je dodana mjera koja se odnosi na uključivanje seta jednostavnih kriterijuma za poređenje povoljnosti lokacija uzimajući u obzir uticaje i rizike na životnu sredinu. Detaljnijom analizom u okviru daljnje dokumentacije prilikom upoređivanja mogućih lokacija potrebno je provjeriti povoljnost lokacija i odrediti najpovoljniju.	/
2. Gospodin Jovica Zečević, građanin Opštine Berane		
Izražava zadovoljstvo vezano za Državni plan upravljanja otpadom. Opciju 2 vidi kao najprihvatljiviju. Volio bi da se u budućnosti razmotri opcija termičke obrade otpada (uključujući mulj i biomasu) u Beranama.	/	/
Upozorava na problematiku broja divljih odlagališta, smatra da je	Obuhvaćeno Strateškom procjenom te se propisuje daljnje praćenje broja divljih odlagališta i poređenje	Podaci navedeni u Državnom planu upravljanja otpadom (u daljem tekstu: Plan) su zvanični. Obrađivač je takođe svjestan da je broj takvih odlagališta veći, što je i naglašeno u tekstu, a preporuka za dalje praćenje njihovog broja i veličina data je u

broj puno veći od onog u Planu.	prethodnog i novog stanja.	tekstu Plana.
3. Gospodin Radovan Pavličević, vlasnik firme ECOLOGIC - Nikšić		
Podsjeća da je dostavio materijale kako preraditi otpad u svrhu dobivanja energije. Poslati će naknadno svoje sugestije o predloženom rješenju za Sjeverni region.	/	/
4. Gospođa Mila Balević- Opština Bijelo Polje		
Smatra da na lokacijama Ramčina i Zaton nema dovoljno raspoloživog prostora za smještaj sanitarne deponije.	Detaljnou analizom u okviru dokumentacije za izbor lokacije odrediti će se najpovoljnija lokacija. Strateškom procjenom se će se uzeti u obzir lokacije prethodno zagađene određenim aktivnostima.	Detaljne analize koje moraju uslijediti nakon donošenja Plana će pokazati stvarne mogućnosti lokacija razmatranih Strateškom procjenom.
5. Državnasekretarka Daliborka Pejović		
<p>Naglašava činjenicu izrade Plana kao dinamičkog dokumenta koji je moguće mijenjati i dopunjavati u skladu s pojavom novih ideja i saznanja. Takođe, naglašava potrebu dodatne provjere određenih kriterijuma korišćenih u Strateškoj procjeni kao što su npr. područja ekološke mreže (potencijalna Natura 2000 područja). Predlaže da se pokrene revizija ovih područja u skladu s trenutnom situacijom na terenu i posebno vezano uz područja potencijalnih lokacija u sistemu upravljanja otpadom.</p> <p>Ističe važnost individualnog angažmana opština, kako bi se što prije pokrenule pripremne aktivnosti vezane uz daljnji razvoj sistema upravljanja otpadom.</p>		
Opština Bar, 11. juna 2015.		
6. Tvrtko Crepulja, potpredsjednik Opštine Kotor		
Smatra da troškovi izneseni u tehno – ekonomskoj analizi nijesu izvedeni na realnoj osnovi.	/	Postojale su poteškoće prilikom prikupljanja informacija vezano uz troškove. Dio Plana vezan za analize troškova će se korigovati u zavisnosti o dostupnim informacijama.
Zanima ga da li je nužno poduzimati aktivnosti recikliranja ukoliko se ide na Opciju 3.	/	U skladu s propisima EU potrebno je ispuniti ciljeve u okviru sistema upravljanja otpadom koji podrazumijevaju recikliranje otpada prema nadležnim EU direktivama. Ciljeve je potrebno ispuniti na državnom nivou što ne isključuje mogućnost primjene drugačijeg modela u okviru sistema upravljanja otpadom na nivou regije/opštine.
Pita da li je moguće Planom obraditi još neke	/	Državni plan upravljanja otpadom je izrađen kao dinamički dokument koji je moguće mijenjati i dopunjavati. Sve tehnologije koje se razmatraju Planom moraju biti

tehnologije tretmana otpada (npr. higijenzacija).		prihvaćene na nivou EU.
Upućuje na provjeru korišćenih izvora vezano uz pojedine podatke (npr. količina padavina na lokaciji Duboki Do) iz prikaza postojećeg stanja. Podsjeća na blizinu navedene lokacije u odnosu na granično područje kulturne i prirodne baštine, te na pravnu dilemu vezano uz određivanje zona sanitarne zaštite područja obližnjih Morinjskih izvorišta.	Navedeni podaci u Strateškoj procjeni će biti provjereni i po potrebi korigovani. U Studiji je dana mjera koja se odnosi na osnaživanje uloge i važnosti inspekcija zaštite životne sredine i zdravlja kako bi se osiguralo odgovarajuće vođenje sanitarne deponije.	/
7. Senad Arabelović, tehnički direktor deponije Možure		
Podsjeća na činjenicu da je deponija Možura u Brus obzirom na raspoloživi prostor moguće koristiti najviše 10 – 12 godina.	/	/
Posjeduje podatke o količinama otpada uključujući građevinski, opasni, industrijski, koje će dostaviti pismeno.		Kako je u Planu navedeno, korišćeni su zvanični podaci iz godišnjeg Izvještaja o sprovođenju Državnog plana upravljanja otpadom za 2013. godinu i na osnovu njih je rađena dalja procjena.
8. Državnasekretarka Daliborka Pejović		
Naglašava činjenicu vezano uz lokaciju Duboki Do za koju je u toku dobivanje građevinske dozvole te je taj projekt pred realizacijom. Podsjeća na potrebu dodatne provjere određenih kriterijuma korišćenih u Strateškoj procjeni kao što su to područja prirodne i kulturne baštine.		
Opština Nikšić, 11. juna 2015.		
9. Aleksandar Perović, NVO ekološki pokret "OZON", Nikšić		
Na javnoj raspravi iskazao je zadovoljstvo izrađenim		Sve tehnologije koje se razmatraju Planom u skladu su sa trenutnim rešenjima zvanično prihvaćenim na nivou EU, što je bio zadatak koji je Obradivač dobio pre izrade Plana.

<p>Planom. Naglašava potrebu dodatne provjere tehnologija obrade navedenih u Planu, posebnih tokova otpada, te segmenta sanacije crnih tačaka posebno vezano uz područje opštine Nikšić.</p>	/	
<p>Smatra da u Planu nedostaje dio o edukaciji okviru aktivnosti razvoja sistema upravljanja otpadom.</p>	/	U okviru Plana će biti dodat dio o edukaciji u sistemu upravljanja otpadom.
<p>Naglašava važnost korišćenja pravno prihvaćenih termina (npr. neuređena odlagališta).</p>	/	Terminologija korišćena u Planu će biti usklađena s pravnom terminologijom, a sva eventualna neslaganja će biti ispravljena.
<p>Smatra da je u Strateškoj procjeni potrebno dodati određene postojeće podatke o stanju podzemnih voda te podatak vezan uz fabriku eksploziva na području Nikšića.</p>	Strateška procjena će biti dopunjena raspoloživim podacima vezano uz navedene teme.	/
<p>U dostavljenom širem tekstu komentara na plan, navodi se, između ostalog, da je Ekološki pokret „Ozon“ uključen u aktivnosti projekta „Prikupljanje podataka o čvrstom otpadu u zemljama jugoistočne Evrope“ koji se trenutno sprovodi njemačka kompanija GIZ i da bi rado ustupili podatke</p>	/	<p>Obrađivač je veoma jasno opisao situaciju sa podacima o količinama otpada u Crnoj Gori i na nivou mogućeg izvršio detaljnu analizu dostupnih podataka a zatim na osnovu rezultata i vlastite analize izvršio sve dalje procjene. Uz dužno poštovanje navedenog Projekta i kompanije GIZ i iskrenu pohvalu i isticanje važnosti da se Projekat izvede do kraja, podaci dobijeni u prve dvije pomenute kampanje ispitivanja morfološkog sastava komunalnog otpada podjednako su nekompletni kao i podaci dobijeni prethodnom analizom koja je izvršena od strane Eptise, a u Planu navedena kao trenutno najkompletnija ali, svakako, nepotpuna. To nikako ne znači da Obrađivač bilo koju od njih smatra netačnom, tj. dobijene rezultate, budući da je princip ispitivanja veoma jednostavan i isti u obje pomenute analize, ali da i jedna i druga obuhvataju po dvije kampanje – analiza koju je uradila Eptisa obuhvata ljeto i zimu a analiza koju je uradio GIZ (za sada) obuhvata zimu i proljeće. Obrađivač smatra korisnim sve navedene rezultate ali ne vidi da bi ponuđeni rezultati nove analize nužno trebalo da budu naknadno uvedeni u ovaj</p>

<p>dosadašnjih ispitivanja morfološkog sastava otpada iz zimske i proljećne kampanje izvršene u Podgorici, Kotoru, Beranama i Pljevljima. Navode da bi Plan trebalo da preporuči da se ispitivanje morfološkog sastava otpada izvrši i u ostalim opštinama i da Plan predloži način zatvaranja finansijske konstrukcije za takva mjerenja.“ Navode mišljenje da bi trebalo predvideti da se prve dvije godine realizacije Plana predvide za sakupljanje podataka i sl.</p>		<p>dokument. Nakon izrade cjelokupne analize od strane GIZ-a, Obradivač smatra da rezultate treba uzeti u obzir u izradi drugih dokumenata i ukoliko ukazuju na velike razlike, što se ne očekuje, predlaže da se Plan, kao dinamički dokument, dopuni pomenutima u nekoj od naknadnih godišnjih analiza izvedenih kroz godišnje Izvještaje o sprovođenju Plan, kako je predviđeno Zakonom.</p>
<p>Navode da bi plan trebalo da da predlog načina i dinamiku sanacije postojećih nelegalnih deponija koje koriste lokalne uprave, ali i svih ostalih lociranih neuređenih smetlišta bez obzira na kapacitet.</p>	/	<p>Nesumnjivo je da je od neprocjenjive važnosti izvršiti saniranje svih postojećih neuređenih odlagališta koje opštine koriste, ali se smatra neadekvatnim potezati takvo pitanje prije izgradnje infrastrukture (sanitarne deponije i/ili postrojenja za termičku obradu otpada, linije za separaciju i dr. što je predviđeno) kojom bi se problem rješavao na pravi način i koja bi pružila mogućnost da se već degradirano područje trenutno korišćenih deponija konačno sanira uz smanjenje mogućnosti da se one ponovo otvore ili, još gore, otvore na drugim, trenutno nedegradiranim, površinama opština. Smatra se prioritarnim razvoj i unaprjeđenje primarne selekcije kako bi se opterećenje trenutno korišćenih deponija smanjilo i vrijednost primarno selektovanog otpada iskoristila, zatim razvoj sekundarne selekcije gde je to trenutno izvodljivo, kao i izgradnja predviđene infrastrukture u svim djelovima Crne Gore, posebno na sjeveru gdje ona u potpunosti nedostaje. To se sve planira u periodu važenja ovog Plana (2020. godine), nakon čega se očekuje zatvaranje svih prethodno korišćenih deponija, po hitnom postupku. U slučaju Cetinja i Bara su predviđene sanacije deponija, budući da se otpad sa ovih opština sada odvozi na izgrađene sanitarne deponije. Čišćenje spontano nastalih smetlišta je predviđeno Planom i data su tri detaljno opisana moguća postupka. Nemoguće je napraviti dinamički plan za rješavanje tog problema i to svakako ne može biti predmet razmatranja Plana već planova nižeg ranga.</p>

<p>Smatraju da je Opcija 3 neosnovana i neutemeljena i da je treba izbaciti iz Plana. Takođe smatraju da su razmatrane opcije proizvod ustupaka napravljenih prema Ministarstvu održivog razvoja i turizma. Smatraju da bi spalionice trebalo izbaciti iz bilo kakvih razmatranja kako bi se smanjio prostor za lobiste.</p>	<p>/</p>	<p>Plan, po svojoj definiciji, predstavlja dokument kojim se definišu planovi koje Vlada i resorno ministarstvo jedne države imaju u pogledu rješavanja problema u određenoj oblasti. Treba, na osnovu zvaničnih podataka, da predstavi planove te Vlade i tog Ministarstva za određeni vremenski period. Sam Izvršilac izrade dokumenta može biti drugo lice, svakako, ali ono je tu da predstavi planove navedenih institucija, uz transparentno učestvovanje zainteresovanih lica i uvažavanje njihovih primjedbi u skladu sa njihovom adekvatnošći. Trebalo bi da je tako jednostavno, ali je praksa kod nas, kako se zna, na niskom nivou i mnoga pitanja su u potpunosti neriješena i nekontrolisana, pa s toga dolazimo u problem da se javlja potreba da i tako opšti državni dokument ima potrebu da analizira sve podatke i izvrši detaljne procjene više opcija koje Vlada ima namjeru da sprovede, u skladu sa pokazanim rezultatima, prvo Plana a onda i detaljnih studija izvodljivosti i drugih relevantnih dokumenata. Obaveza postojanja Plana je proistekla iz Zakona i Plan ne može da ne postoji, ali je ostavljena mogućnost njegovih dopuna i izmjena u okviru godišnjih izveštaja o sprovođenju Plana, budući da je Plan zamišljen kao dinamički dokument.</p> <p>Jedna od opcija koje je bilo neophodno razmotriti je i centralizovano upravljanje otpadom i izgradnja jedinstvenog centra za tretman ukupne količine otpada preostale nakon primarne i sekundarne selekcije otpada, koje moraju ostati u praksi kao zahtjev EU. Obrađivač smatra da je Plan dao izuzetno mnogo proračuna i detaljnih analiza svih opcija podjednako, da je obuhvatio sve realno moguće parametre i da je proizveo ozbiljan dokument.</p> <p>Sve tehnologije koje se razmatraju Planom u skladu su sa trenutnim rješenjima zvanično prihvaćenim na nivou EU, što je bio zadatak koji je Obrađivač dobio prije izrade Plana. Detaljne studije izvodljivosti i procjene uticaja na životnu sredinu će pokazati koja od njih je pravo rješenje za Crnu Goru. U maniru svih drugih državnih dokumenata zemalja EU, nije na Vladi da preporuči bilo koju od njih već je to stvar koja mora biti ostavljena za drugi nivo odlučivanja.</p> <p>(https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/265810/pb14100-waste-management-plan-20131213.pdf)</p>
<p>Smatraju da je bilo potrebno dati detaljnu analizu rada dvije sanitarne deponije, Možura i Livade, sa svim detaljima o isplativosti, prihodima, kreditnim dogovanjima, iskustvima sa opremom, primjenjenim tehnološkim</p>	<p>/</p>	<p>Rad određenih deponija je ukratko prokomentarisano u Planu i Obrađivač smatra da to nije predmet dublje analize ove vrste dokumenta. Efikasnost rada određene deponije, kao i bilo kod drugog objekta i privrednog subjekta, rezultat je daleko šireg spektra uticaja i sposobnosti onih koji ih vode, te se smatra da nije relevantno razmatrati tako nešto i porediti sa potencijalnim infrastrukturnim objektima koji mogu biti izgrađeni na teritoriji Crne Gore u domenu upravljanja otpadom. Činjenica da postrojenje za povrat materijala u Kotoru ne radi kako bi trebalo ne može biti razlog da se postrojenje za povrat materijala ne grade u drugim opštinama. Neefikasna tehnologija je nešto drugo i o tome je bilo riječi u predloženom Planu.</p>

rješenjima, projektovanoj i stvarnoj upotrebi sanitarnih kada.		
Smatraju da bi Plan trebalo da predvidi izradu određene brošure kojom bi se olakšalo potencijalnim investitorima tj, da se na kratak i efikasan način predstavi procedura dobijanja svih neophodnih dozvola za investiranje u oblasti upravljanja otpadom.	/	Obrađivač se slaže sa predlogom i uzima na sebe da ga uvede u tekst Plana.
Višepažnje posvetiti edukaciji.	/	Obrađivač se slaže sa predlogom i edukacija će svakako biti detaljnije razmatrana u Planu.
Smatraju da su u Strateškoj procjeni uticaja iznijete, po njima, neosnovane tvrdnje o „najmanje potencijalno rizičnim deponijama na lokacijama Ramčina i Zaton (Bijelo Polje) i Budoš (Nikšić)“ i navode da se neprečišćene deponijske vode sa nelegalne deponije Mislov do u Budošu slivaju direktno u Nikšićko polje, koje je poznato po podzemnim vodama. Smatraju da nije uzeta u obzir ni neposredna blizina fabrike eksploziva, a smatraju to bitnim usljed opasnosti od eksplozije metana na neuređenoj lokaciji Mislov do.	Izvještaj o strateškoj procjeni će biti dopunjen u skladu sa podacima koji će biti dostupni.	/

10. MiloradMitrović, NVO Breznica - Pljevlja		
Da li su troškovnom analizom obuhvaćene nove opštine.	/	Nove opštine su razmatrane imajući u vidu opštine Berane, Plav i Podgoricu (misli se na novo formirane gradske opštine Golubovci, Tuzi, Petnjica i Gusinje), budući da ne postoje podaci o količinama otpada na pojedinačnom nivou. Ukoliko to bude zahtjev Ministarstva, doći će do izmjena u ovom pogledu.
Kakvi su rezultati analize operativnih troškova za regione Centar i Sjever.	/	Za Region Sjever je neophodno obezbijediti najveća finansijska sredstva s obzirom na specifičnosti terena i udaljenosti, a s tim u vezi i najveći broj planiranih potrebnih infrastrukturnih objekata u okviru sistema upravljanja otpadom, kao što je u Planu detaljno navedeno i dokumentovano.
Smatra da je potrebno u Plan uključiti otpad koji će nastati izgradnjom novog bloka TE Pljevlja.	/	/
11. Gospodin Veselin Šturanović, NVO Force Montenegro - Nikšić		
Iskazuje zadovoljstvo izrađenim Planom i Studijom. Zanima ih da li su opcije rangirane sveukupno obzirom na razmatrane aspekte (ekonomski, ekološki, tehnički).	/	Konačno rangiranje povoljnosti opcija uzevši u obzir sve aspekte biće dato nakon završene javne rasprave i analize svih pristiglih predloga i komentara.
Kako će biti uređeno tržište obzirom na troškove sistema upravljanja otpadom.	/	S obzirom na to da je tržišna opcija standard, pretpostavka je da će se ići u tržišno nadmetanje.
12. Gospodin Marinko Barjaktarović, NVO Sjeverna zemlja - Berane		
Smatra da bi dokument Plana trebalo dodatno urediti na način da bude čitljiv svakom stanovniku.	/	/
Da li su Planom pokriveni svi troškovi sistema upravljanja na području regiona Sjever.	/	Planom su pokriveni svi troškovi upravljanja otpadom uključujući transportne troškove za područje regiona Sjever, pojedinačno za sve predložene opcije upravljanja.
Pita što je s	/	Opcija s lokacijom za deponovanje na teritoriji opštine Berane, kao centrom regiona

dokumentacijom koja je izrađena za lokaciju Berane kao centar regiona Sjever.		Sjever, je odbačena od strane opštine Berane i od nje se odustalo.
13. Gospodin Rako Nikčević, NVO Zeleni CG		
Sugeriše da se poboljša kvalitet poređenja sistema upravljanja otpadom dodavanjem poređenja sa sistemima drugih država (Norveška, Švajcarska).	/	/
14. Državna sekretarka Daliborka Pejović		
Iznosi da su prisutne određene dileme vezano uz pojedine teme i projekte kao što je to npr. upravljanje kanalizacionim muljem. Naglašava važnost pripreme raspoloživih lokacija u okviru prostorno planske dokumentacije.		
<i>Opština Podgorica, 12. juna 2015.</i>		
15. Tomislav Grizelj, Preduzeće Grizelj - Sarajevo		
Smatra da je u Plan potrebno dodati poglavlje vezano uz edukaciju u okviru sistema upravljanja otpadom.	/	Problem edukacije će svakako biti detaljnije razmotreno u Planu.
Smatra da je Planom potrebno obraditi još neke tehnologije tretmana otpada. Takođe, korišćenje otpada kao energije treba sagledati kroz mogućnost dobijanja toplotne, električne i rashladne energije.	/	Sve tehnologije koje se razmatraju Planom u skladu su sa trenutnim rješenjima zvanično prihvaćenim na nivou EU, što je bio zadatak koji je Obrađivač dobio prije izrade Plana.
Planom bi trebalo sagledati sistem naknada.	/	Plan predviđa korigovanja sistema naknada, ali sam sistem mora biti kreiran nakon odabira opcije upravljanja i detaljno razmatranje te korekcije nije predmet Plana.
Plan treba sadržavati mogućnost uvođenja stimulativnih odnosno	/	Plan predviđa sistem stimulativnih i represivnih mjera ali sam način njihovog uvođenja nije deo Plana već Vlade, nakon izjašnjavaanja, prije svega Ministarstva održivog razvoja i turizma.

represivnih mjera u sistemu upravljanja otpadom.		
Planom bi trebalo obuhvatiti sanacije postojećih deponija.	/	Plan predviđa neophodnost saniranja svih neuređenih odlagališta, pri čemu navodi da je to poslednja stavka u hijerarhiji uvođenja organizovanog sistema upravljanja otpadom budući da je prioritet izgraditi infrastrukturu koja bi mogla da podrži sanacije i njihovu održivost tj. održivost ideje da se neuređena odlagališta ne obnavljaju nakon njihove sanacije. Naravno, ukoliko određena opština obezbijedi sredstva za sanaciju određenih odlagališta na teritoriji svoje opštine, to je Planom prepoznato kao poželjan scenario ali neobavezujući u ovom trenutku.
Planom bi trebalo dodatno razmotriti načine upravljanja pojedinim tokovima otpada (npr. ambalažni, animalni..).	/	Plan upravljanja medicinskim otpadom i Plan upravljanja veterinarskim otpadom, Zakonom o upravljanju otpadom su određeni kao dužnosti drugih ministarstava. Do sada nijesu dobijeni podaci o tome.
Smatra da bi u Plan trebalo uključiti tematiku zapošljavanja u sektoru upravljanja otpadom.	/	Plan je predvideo i djelimično ukalkulisao u troškove nova radna mesta koja će izgradnja i puštanje u rad predviđenih infrastrukturnih objekata sa sobom donijeti – pogledati ekonomsku analizu predloženih opcija.
Upozorava na mogućnost akcidentne pojave elementarne nepogode i usljed toga nastanka velike količine otpada koji je potrebno zbrinuti.	/	Plan se bavio otpadom nastalim u vanrednim situacijama kroz poglavlje: Program sprječavanja kretanja otpada koji nije obuhvaćen planom i mjere za postupanje sa otpadom koji nastaje u vanrednim situacijama
16. Gospodin Haris Kupa, Komunalno preduzeće Čistoća - Pljevlja		
Upućuje na potrebu usklađivanja terminologije u Planu. Sugerije izmjenu termina odstranjivanje s terminom zbrinjavanje. Smatra da je potrebno provjeriti podatke o količinama otpada posebno iz turizma te o sastavu otpada.	/	Termin „zbrinjavanje“ je termin koji je korišćen u najvećem dijelu Plana ali je termin „odstranjivanja“ i dalje zvaničan naziv koji Zakon o upravljanju otpadom propisuje. Takođe, termin „odstranjivanje“ se nalazi u nazivu određenih pravilnika i nije ga moguće preimenovati prije nego nastupe zvanične izmjene. Svi navedeni podaci koji se tiču količina otpada, zvanični su podaci Crne Gore dobijeni od Ministarstva održivog razvoja i turizma, a pripremljeni kroz godišnji Izvještaj o sprovođenju Državog plana upravljanja otpadom za 2013. godinu, kako je u Planu i navedeno a kako se od Obrađivača i zahtijevalo.
Predlaže da se iz Plana		Obrađivač smatra da ovaj komentar nije dobro napisan te da gospodin Haris Krupa nije

<p>izbaci opcija transporta na relaciji Pljevlja – Bijelo Polje. Takođe, navodi dio (tabelarni prikaz) vezan uz transport na području regiona Sjever (Pljevlja, Berane) koji je potrebno provjeriti.</p>	/	<p>mislio da se izbaci opcija transporta iz Pljevalja u Bijelo Polje, već da se ne uzima u proračun udaljenost od 112 km između ovih opština, već udaljenost od 82 km, budući da postoji alternativni put koji bi se koristio u slučaju transporta otpada iz Pljevalja u Bijelo Polje.</p> <p>Obrađivač je uzeo u obzir ovaj alternativni put, ali se na jednom mestu u Planu pojavljuje i kilometraža od 112 km što je dovelo do zabune – ova greška će, naravno, biti ispravljena.</p>
--	---	--

17. Gospođa Vesna Daković, predstavnica Montenegro Bussiness

<p>Zanima ih koja je ekonomska metodologija korišćena u analizi troška za postrojenje energane na otpad. Nije jasno kako je regionalna opcija jeftinija od centralne.</p>	/	<p>U Planu je navedeno i detaljno opisano koja metoda i zbog čega je korišćena. Regionalne opcije su jeftinije zbog niže relativne vrednosti transporta koji je neophodno ostvarivati između svih članica regiona i centra regiona, nasuprot relativnoj vrijednosti transporta koji je neophodno ostvarivati između svih opština u Crnoj Gori i jedne opštine koja bude odabrana kao centar u sistemu centralizovanog upravljanja otpadom. Većina opština je značajno udaljena od bilo koje opštine koja bi mogla biti odabrana kao centar u sistemu centralizovanog upravljanja otpadom.</p> <p>S druge strane, tehnologije koje se predlažu u sistemu centralizovanog upravljanja otpadom su daleko skuplje od tehnologija koje bi se primenjivale u regionalnom sistemu, pri čemu se u sistemu centralizovanog upravljanja otpadom moraju izgraditi i dodatni infrastrukturni objekti u drugim krajevima zemlje, kao podrška sistemu centralizovanog upravljanja otpadom. Pogledati detaljnu ekonomsku analizu ili tabele sa procijenjenim neophodnim infrastrukturnim objektima i njihovim procijenjenim finansijskim vrednostima.</p>
<p>Kakva su iskustva u korišćenju kanizacionog mulja u poljoprivredi.</p>	/	<p>Pojedine zemlje EU koriste mulj u poljoprivredi s tim da se kontrolom ulaza na uređajima za obradu voda sprečava ulazak opasnih materija.</p>

18. Gospođa Sanja Živković - Zajednica opština Crne Gore

<p>U smislu sprovođenja na terenu kao najprihvatljivijom smatra Opciju 2. Naglašava potrebu da se maksimalno uzme u obzir aktivnosti koje su poduzete do sada, kao npr. potpisivanje memoranduma o zajedničkom djelovanju</p>	/	/
---	---	---

koji je pripremio 11 opština regiona Sjever.		
19. Gospođa Lazarela Kalezić - Glavni grad Podgorica		
Upućuje na primjedbe koje je poslala u vezi podataka koje je potrebno unijeti u Plan.	/	/
Zanima je koje su mogućnosti predviđene u prelaznoj fazi, prije implementacije organiziranog sistema upravljanja otpadom. Podsjeća na inertnost prethodne faze u kojoj niti jedna od predloženih opcija nije pokrenuta.		Plan predviđa momentalno uspostavljanje i unapređivanje primarne selekcije, a njeno puno unapređenje i unapređenje sekundarne selekcije predviđa nakon izgradnje predviđenih infrastrukturnih objekata i prostora za privremeno skladištenje tako sakupljenog primarno selektovanog otpada. Takođe predviđa se niz drugih koraka koje je neophodno uspostaviti ili nastaviti raditi i unapređivati, a to zavisi od segmenta sistema upravljanja i opštine o kojoj je riječ.
20. Gospođa Azra Vuković - NVO Green Home		
Naglašava potrebu da se prije provođenja Opcije 3 poduzmu sve ostale aktivnosti (separacija, recikliranje).	/	Plan je to svakakopredvideo u potpunosti i koncipiraopredloženeopcijenaosnovutihzahtjeva.
21. Gospodin Živko Kecojević - menadžer opštine Nikšić		
Želi naglasiti da u ovom trenutku postoji Plan koji nije provediv te stoga smatra da novi Plan nudi dobre mogućnosti. Napominje da su mogućnosti opština u finansijskom smislu sve manje i sve više ograničene.	/	/
22. Državna sekretarka Daliborka Pejović		
Izražava nezadovoljstvo prisutstvom predstavnika lokalnih razina tokom trajanja javnih rasprava što smatra pomanjkanjem direktne zainteresovanosti za		

problematiku. U periodu koji predstoji očekuje se od lokalnih samouprava konstruktivnije ponašanje u smislu provođenja aktivnosti koje prethode realizaciji Plana.

23. Prijestonica Cetinje

U Akcionom planu Državnog plana upravljanja otpadom, u tabeli 1 tačka 2 – Poseban cilj 2: Unapređenje postojećeg zakonodavno – pravnog sistema na lokalnom nivou, a vezano za tačku 2.3. "Donošenje odluka o uspostavljanju lokacija za odlaganje biološki razgradivog otpada u svakoj od JLS", smatramo da je obavezu određivanja lokacije koja bi služila u te svrhe, potrebno normirati u novom Zakonu o upravljanju otpadom, kao što je to slučaj sa lokacijom za odlaganje građevinskog otpada.

/

Sve primjedbe dobijene od strane predstavnika Prijestonice Cetinja su taksativnog tipa i odnose se na iznošenje mišljenja o konkretnim navodima u tekstu Plana (strana ta i ta, poglavlje to i to i sl.).
Obrađivač smatra da su komentari korektni i u većem dijelu mogu biti usvojeni. Svaki od njih pojedinačno će biti razmotren i u skladu sa tim će se pristupiti eventualnoj izmjeni delova teksta.

Smatramo da je tačku 2.5 iste tabele potrebno detaljnije (jasnije) formulisati, u smislu da se radi o regionima za upravljanje otpadom. Smatramo da bi jedinice lokalne samouprave koje budu formirale pojedine regione trebale istovremeno (koordinirano, sinhronizovano) raditi na usaglašavanju i donošenju tih odluka, s tim što bi JLS

/

Predlog će biti razmotren i u skladu sa tim će se pristupiti eventualnoj izmjeni djelova teksta.

<p>koja će biti centar određenog regiona, po našem mišljenju, trebala imati inicijativu i vodeću ulogu u postupku usaglašavanja odluka u postupku formiranja regiona. Takođe smo mišljenja da bi ovu tačku, a vezano za tačku 2.7. trebalo preimenovati u "Donošenje pratećih odluka u postupku formiranja regiona za upravljanje otpadom i regionalno društvo za upravljanje otpadom ".</p>		
<p>Mišljenja smo da bi tačku 2.7. trebalo preformulisati, budući da su se bivša JKP transformisala u D.O.O. i više ne postoje u pravnom sistemu. Takođe smatramo da bi termin "tretman otpada" iz tačke 2.7.1. eventualno trebalo preformulisati u termin " upravljanje otpadom ", budući da smatramo da je upravljanje otpadom, u smislu člana 1 stav 2 Zakona o upravljanju otpadom, širi pojam od pojma " tretman otpada".</p>	/	<p>Upravljanje otpadom je svakako širi pojam od termina tretman, međutim u ovom konkretnom slučaju se misli na tretman, budući da se pojedinačnim međuopštinskim ugovorima definiše način funkcionisanja određenog regionalnog centra a to znači da ne mora da znači da će sakupljanje i transport otpada obavljati regionalno preduzeće nakon formiranja regionalnog centra. Postoji mogućnost da to obavlja JKP jedinice lokalne samouprave, a tada bi naplata tih vrsta usluga svakako ostala njima. Tačka će biti preciznije definisana u skladu sa ovom raspravom.</p> <p>Obrađivač će izvršiti ispravke u smislu zamjene JKP u D.O.O., ukoliko se navodi tačan naziv određenog privrednog društva koje je osnovano kao društvo sa ograničenom odgovornošću. Obrađivač smatra da naziv „javno komunalno preduzeće“ odgovara kao definicija preduzeća koje se bavi komunalnom djelatnošću posebno ukoliko se govori generalno o njima. Naziv „javno komunalno preduzeće“ i skraćeni JKP ne ukazuju na to da li je konkretno privredno društvo formirano kao A.D, D.O.O. ili dr. te u tom smislu izrazi nijesu u koliziji.</p>
<p>Po našem mišljenju u dijelu tabele naziva "Institucionalne aktivnosti", u tački 1.3 bi trebalo</p>	/	<p>Obrađivač smatra da je navedeni period definisan u Uvodu Akcionog plana kao i u okviru definisanja perioda realizacije svake od aktivnosti.</p>

<p>naglasiti za koji se planski period donosi Strategija upravljanja otpadom.</p>		
<p>Mišljenja smo da treba pojmovno uskladiti obaveze JLS definisane tačkama 2.5 i 1.6, jer smatramo da ovako definisane obaveze J.L.S. znače da one istovremeno formiraju region za upravljanje otpadom i donose odluku o pristupanju istom. Možda bi u cilju razjašnjenja trebalo definisati koje su to "prateće odluke u postupku formiranja regiona", iz tačke 2.5. tabele, i tu obavezu definisati kao zajedničku obavezu JLS članica budućeg regiona, a ne kao obavezu pojedinačnih JLS članica regiona, kako bi došlo do sinhronizovanog rada JLS članica regiona upravljanja otpadom u postupku formiranja istog. Smatramo da treba usaglasiti period realizacije/rok u tačkama 1.2. i 2.1.</p>	/	<p>Predlog će biti razmotren i u skladu sa tim će se pristupiti eventualnoj izmeni djelova teksta. Tačke 1.2. i 2.1. će biti usaglašene, svakako da je došlo do slučajne greške.</p>
<p>Vezano za tačku 2.3. smatramo da bi formiranje jedinstvene baze podataka o količinama otpada koje se generišu trebalo sačekati na formiranje regiona za upravljanje otpadom, budući da će se tada u okviru</p>	/	<p>Obrađivač smatra da se i prije formiranja regionalnih centara mora formirati jedinstvena baza podataka o količinama otpada, što je i zahtjev Evropske komisije. U tekstu Plana je detaljno opisan trenutni problem kao i sporna činjenica da postoji baza podataka koju vodi Monstat i druga baza podataka koju vodi Agencija, pri čemu se podaci ne poklapaju. U skladu sa takvom praksom, stigla je primjedba Evropske komisije i zahtjev da se podaci zvanično prikupljaju samo u jednoj od institucija.</p>

<p>regionalnih preduzeća koja će posjedovati odgovarajuće vage tačno mjeriti količina otpada koji dolazi iz pojedinačnih JLS. članica regiona. U ovom momentu, imamo situaciju da većina privrednih društava koja trenutno upravljaju komunalnim otpadom nije opremljena kolskom vagom, i da dostavljaju procijenjene podatke o količini komunalnog otpada koju sakupljaju, što značajno umanjuje vjerodostojnost i kvalitet podataka koji se dostavljaju Agenciji za zaštitu životne sredine i MONSTAT-u. Takođe vezano za ovu tačku nije jasno o kakvoj bazi podataka "sistemu upravljanja otpadom koji se primjenjuje u CG" se radi.</p>		<p>Bez obzira na nepostojanje vaga, konstantna obuka zaposlenih i lica koja se bave (tačnije morala da se bave) evidencijom količina otpada koje se dopremaju na zvanična odlagališta, kao i izradom procjena produkcije otpada, morala bi da se sprovodi u cilju jačanja kapaciteta i stručnosti ljudi koji bi trebalo da o tome izvještavaju. Redovna evidencija i postojanje ovakve baze podataka, obaveza je Crne Gore, o čemu je bilo riječi u Planu.</p> <p>Pod „baza podataka.....i sistema upravljanja otpadom koji se primjenjuje u CG“ se misli i na podatke o konkretnim i tačnim postupcima koji se primenjuju u domenu upravljanja otpadom u okviru određene JLS ili regiona, budući da podaci o tome trenutno nijesu pouzdani i uvek poznati (Izvor: godišnji izvještaji o sprovođenju Plana).</p>
<p>Vezano za tačku 2.7.1."Razvoj nacionalnog komunikativnog plana ", postavljamo pitanje da li je nakon ove tačke potrebno uvrstiti tačku vezano za diskusije i javne rasprave na ovaj plan, kao što je predviđeno tačkom 2.8.2. nakon razvoja lokalnih komunikacionih planova (odnosno, bolje rečeno nakon izrade nacрта istih) a</p>	/	<p>Predlog će biti razmotren i u skladu sa tim će se pristupiti eventualnoj izmjeni djelova teksta.</p>

prije njihovog usvajanja i konkretne implementacije.		
Smatramo da je posebno navođenje tačaka 2.8.4., 2.8.5., 2.8.6, 2.8.7, 2.8.8, 2.8.9., 2.8.10., 2.8.11., 2.8.12., 2.8.13. i 2.8.14 suvišno, jer bi iste po našem mišljenju trebale biti sastavni dio lokalnog(kao uostalom i nacionalnog) komunikacionog plana.	/	Predlog će biti razmotren i u skladu sa tim će se pristupiti eventualnoj izmeni djelova teksta.
Koristimo priliku da napomenemo da smo mišljenja da se u kampanji obuke lokalne osobe za komunikaciju takođe moraju uključiti i predstavnici bivših JKP-a, a sadašnjih D.O.O., jer će i oni ravnopravno sa predstavnicima opština učestvovati u edukaciji stanovništva, odnosno njegovih konkretnih ciljnih grupa, što smatramo značajnim zbog njihovog neposrednog kontakta sa korisnicima usluga u oblasti upravljanja otpadom, za razliku od predstavnika opština koji taj kontakt nemaju.	/	/
Na strani 86 navodi se podatak, da će procijenjena količina mulja na teritoriji Crne Gore poslije izgradnje planiranih postojenja za prečišćavanje komunalnih	/	Obrađivač se slaže sa tim i preuzima na sebe da ispravi grešku.

<p>otpadnih voda iznositi oko 11.600 t/god. Postavljamo pitanje, kako je moguće da je ova količina manja od podatka datog na strani 84, za 4 postrojenja koja trenutno funkcionišu, od oko 15.700 t/god.</p>		
<p>Smatramo da je na strani 103 potrebno promijeniti naziv tabele u "sakupljati" umjesto "selektovati".</p>	/	<p>Obrađivač se slaže sa tim i preuzima na sebe da ispravi grešku.</p>
<p>Smatramo da u vezi navedenog u drugom pasusu na str. 157, program podizanja ekološke svijesti različitih ciljnih grupa o pravilnom upravljanju otpadom, predstavlja obavezu, u vidu organizovanja i sprovođenja različitih aktivnosti, ne samo lokalne samouprave, već i nadležnih organa na državnom nivou, kroz, po našem mišljenju, prevashodno organizovanje i vođenje nacionalne kampanje o pravilnom (selektivnom) odlaganju različitih vrsta otpada (nakon uvođenja sistema 2 kante – mokro – suvog modela).</p>	/	<p>Obrađivač se slaže sa tim i preuzima na sebe da dopuni tekst.</p>
<p>Mišljenja smo da je na str. 168, potrebno u tabeli 43 umjesto opcije 2 staviti opcija 1.</p>	/	<p>Obrađivač se slaže sa tim i preuzima na sebe da ispravi grešku.</p>
<p>Na strani 169, u tabeli 44, po</p>	/	<p>Obrađivač se slaže sa tim i preuzima na sebe da ispravi grešku – treba</p>

<p>našem mišljenju potrebno je izmijeniti naziv prikazane kolone - papir i plastika, budući da su količine vrste komunalnog otpada – plastika prikazane posebnom kolonom. Smatramo da isto treba uraditi i sa istom kolonom u tabeli 45.</p>		<p>da stoji „papir i karton“.</p>
<p>Smatramo da na str. 170 treba provjeriti tačnost iznosa – zbiru prikazanih količina frakcija komunalnog otpada, datih redom " UKUPNO " .</p>	/	<p>Biće provjereno i po potrebi korigovano.</p>
<p>Naziv tabele 50 na str. 190 treba promijeniti iz opcija 3 u opcija.</p>	/	<p>Obrađivač se slaže sa tim i preuzima na sebe da ispravi grešku.</p>
<p>Naziv tabele 55 na str. 202 treba promijeniti iz opcija 4 u opcija 3.</p>	/	<p>Obrađivač se slaže sa tim i preuzima na sebe da ispravi grešku.</p>
<p>Smatramo da je u tabeli 57 na str. 204, potrebno provjeriti tačnost veličina (zbira) prikazanih redom " UKUPNO " za sve primarno selektovane komponente komunalnog otpada.</p>	/	<p>Biće provjereno i po potrebi korigovano.</p>
<p>Smatramo da bi u dijelu 8.4. "Operativni troškovi" trebalo dati prikaz istih i za reciklažna dvorišta (i za ona koja ne budu imala sortirne objekte u svom sastavu) obzirom da je planirana izgradnja reciklažnih dvorišta u svim</p>	/	<p>Operativni troškovi obuhvataju sva predložena različita rješenja za sve opcije pojedinačno.</p>

gradovima.		
Potrebno je korigovati zbir "UKUPNO" u tabeli 110 na str. 256.	/	Biće provjereno i po potrebi korigovano.
Vežano za dio 2.2. na str. 256, smatramo poželjnim da se orijentaciono navede broj stanovnika tzv. "malih opština" u kojima nije racionalno postavljati standardna reciklažna dvorišta, i u kojima se preporučuje postavljanje "malih reciklažnih dvorišta", kao što je naveden orijentacioni broj stanovnika u dijelu 2.1.	/	Biće provjereno i po potrebi korigovano.
Na kraju, možemo konstatovati da je generalna primjedba na Nacrt Državnog plana upravljanja otpadom, što isti daje samo smjernice – predlaže 3 opcije, konkretno kada je u pitanju organizovanje sistema upravljanja otpadom na regionalnom principu (5 regiona – 3 regiona – jedan centar za upravljanje otpadom na nivou države), a ne staje iza jednog, odnosno konkretno ne preporučuje jednu određenu opciju, odnosno konkretno rješenje kada je u pitanju organizovanje održivog sistema upravljanja otpadom na nivou države. Smatramo	/	/

<p>da će zbog navedenog, jedinice lokalne samouprave imati poteškoća u navođenju konkretne opcije – rješenja u svojim lokalnim planovima, ili će morati da prilikom izrade istih prikažu sve 3 varijante koje su date Državnim planom.</p> <p>Smatramo da je potrebno, ukoliko je to moguće, da se u Državnom planu, a prije izrade lokalnih planova, razjasni ova dilema, da li navoditi sve tri predložene opcije u lokalnim planovima ili konkretno jednu za koje se opredijele JLS, budući da u ovom trenutku još uvijek nije poznato koja će od 3 opcije i kada biti odabrana na državnom nivou, što bi u trenutku konačnog izbora iste, značilo rad na izmjenama i dopunama do tog trenutka usvojenih lokalnih planova.</p>		
24. Preduzeće REX CORPORATION - Beograd		
<p>Iznose zadovoljstvo zbog urađenog Plana.</p>	/	/
<p>Navode da je urađen važan posao definisanja stanja i predloženih smjernica za dalja postupanja uz detaljnu tehno-ekonomsku analizu najviše zastupljenih tehnologija, kao i to da ih</p>	/	/

<p>posebno raduje da se ponuđenim opcijama “ne blokira život i otvara mogućnost ostvarenja najvećeg opšteg interesa”, kao što je bio slučaj sa prethodnim.</p>		
<p>Smatraju da Plan otvara mogućnost implementacije svih dostupnih tehnologija prema Zakonu o upravljanju otpadom i direktivama EU i smatraju izuzetno korisnim to što su zastupljene sve dominantne tehnologije zbrinjavanja otpada i što su detaljno obrađene u cost benefit analizi.</p>	/	/
<p>Iznose predlog da se, u interesu podizanja kvaliteta Plana, predloži ekspertskom timu za izradu revizije Plana, da razmotri još jednu varijantu zbrinjavanja otpada primjenom modela otpad u energiju (wte), a to je: opcija 2.1. – tri WtE (ENO) formiranje tri (3) regionalna centra za upravljanje otpadom: - region centar – obuhvata Podgoricu, Cetinje, Danilovgrad, Bar i Ulcinj - region sjever – obuhvata Bijelo Polje, Mojkovac, Kolašin, Pljevlja, Berane,</p>	/	<p>Obrađivač smatra predlog interesantnim i spreman je, po dobijanju takvog radnog zadatka, da pristupi razradi navedenog predloga.</p>

<p>Rožaje, Plav i Andrijevicu; - region zapad – obuhvata Nikšić, Plužine, Šavnik, Žabljak, Herceg Novi, Kotor, Tivat i Budvu.</p> <p><u>Detaljno razmatranje predloga je dato u dokumentu koji je dostavljen uz komentare.</u></p>		
<p>Navode da su u tekstu uočene određene tehničke i pravopisne greške (kombinacija ekavice i ijekavice i dr.), ali da veruju da će tako nešto biti ispravljeno u svim narednim verzijama teksta.</p>	/	Tekst će naravno biti dodatno sređivan i sve uočene greške će biti ispravljene.
<p>25. Ekomedika D.O.O. - Podgorica</p>		

<p>Na strani 79., dio 4. pasusa: „Ovim Ugovorom, Koncesionar je dobio obavezu sa sakuplja, obrađuje i sterilije generisani medicinski otpad, pri čemu bi trebalo da nastane materijal koji ima karakteristike inertnog otpada i kao takav može biti odložen na određenoj deponiji za neopasan otpad“ zamijeniti sledećim: „.....sakuplja, transportuje, obrađuje i sterilije generisani medicinski otpad, pri čemu nakon obrade nastaje materijal koji ima karakteristike miješanog opštinskog otpada (Pravilnik o klasifikaciji otpada i katalogu otpada 20 03 01) koji se odlaže na sanitarnu deponiju, a koji se zbog svih karakteristika može adekvatno koristiti i kao jedna vrsta goriva (RDF prema normi EN 15359:2012) (prema Pravilniku o klasifikaciji otpada i katalogu otpada 19 12 10), što je i krajnji cilj održivog upravljanja otpadom“.</p> <p>Na strani 82 je napisano „Prva dva centra za obradu medicinskog otpada formirana su u Beranama i</p>	/	<p>Obrađivač je saglasan sa primjedbama i navedeni deo teksta će biti izmijenjen i dopunjen.</p> <p>Što se tiče konvertera, on je modifikovana verzija autoklav uređaja i Obrađivač će nakon ovog detaljnijeg informisanja izvršiti izmjenu teksta.</p>
---	---	---

<p>Podgorici gde su postavljeni prvi uređaji za tretman ove vrste otpada, tzv. autoklavi“, a trebalo bi da stoji „...tzv. konvertori“.</p>		
<p>26. Ministarstvo održivog razvoja i turizma - završna razmatranja</p>		
<p>Potrebno je ukalkulisati osnivanje Eko fonda (predviđeno novim Zakonom o životnoj sredini) preko kojeg bi se finansirala i dio infrastrukture u oblasti upravljanja otpadom.</p>	<p>/</p>	<p>Obrađivač će izvršiti dodatno razmatranje navedenog problema i u skladu sa tim izmijeniti tekst.</p>

<p>Potrebno je analizirati za sve tri opcije vrijednost zauzetog prostora izgradnjom iste, a posebno kod opcije 2 sa izgradnjom deponije u Bijelom Polju.</p>	<p>/</p>	<p>U Planu su dati podaci o zapreminama otpada koji će ostati nakon predviđenog stepena primarne i sekundarne selekcije po godinama, tj. zapremina otpada koji je potrebno deponovati na određenom mjestu ili termički obraditi, čime je odgovoreno na ključni dio ovog pitanja. Koju površinu je potrebno obezbijediti za deponovanje ovog materijala u osnovi dalje zavisi od same geometrije prostora koji eventualno bude određen za formiranje sanitarnih deponija budući da je velika razlika da li se deponija gradi u jaruzi koja ima, možda, visinu od 30 m ili na ravnom prostoru, gdje opet igra ulogu vrsta zemljanog materijala od koga se taj prostor sastoji, visina podzemnih voda i dr. Obrađivač može da izvrši opštu procjenu površine prostora uz uzimanje nekih standardnih parametara kao početnih pretpostavki, ali smatra da to nikako nije stvar razmatranja jednog Plana i da takvo paušalno proračunavanje površine nije inženjerski korektno.</p>
<p>Potrebno je posebno analizirati opciju 3 sa navođenjem preciznih argumenata za i protiv ove opcije ne preudicirajući tehnologiju. Navesti sve mogućnosti i potencijalna ograničenja: zatvaranje deponija do 2030. godine, manja zauzetost prostora, smanjenjezagađenja zemljišta i podzemnih voda, tretiranje komunalnog sa posebnim tokovima otpada (kanalizacioni mulj), trajno rješenje problema, najbolja evropska praksa, korišćenje otpada kao bio mase – realizacija KJOTO protokola i principa</p>		<p>Najveći deo svega ovoga je već urađen u tekstu Plana. Problematika će biti razmotrena dodatno i u skladu sa tim će biti izvršene eventualne izmjene.</p>

<p>korišćenja bio mase za dobijanje bioenergenta, kao i moguće rizike realizacije ovakvog modela – moguća zagađenja, finansiranje projekta, dimenzionisanje i dostupnost postrojenja, obezbijeđenje lokacije, fidic tarifa i dr. Posebno razraditi model PJP za ovo postrojenje ili drugi prihvatljiv model uz vođenje računa o dimenzionisanju postrojenja na projektovane kapacitete otpada poslije selekcije i reciklaže.</p>		
<p>Posebno analizirati kanalizacioni mulj i moguće rješenje u uslovima neprihvatanja po standardima EU (poljopriveda, šumarstvo, na deponijama, za organsku proizvodnju).</p>		<p>Najveći deo svega ovoga je već urađen u tekstu Plana. Problematika će biti razmotrena dodatno i u skladu sa tim će biti izvršene eventualne izmjene.</p>
<p>Potrebno je uraditi precizan akcioni plan sa konkretnim aktivnostima koje treba odmah preduzeti nakon usvajanja Plana – raspisivanje javnog poziva za iskazivanje interesovane za buduće postojenje za</p>	/	<p>Akcioni plan će biti dopunjen navedenim zahtjevima.</p>

<p>termičku obradu, rasписivanje tendera za izgradnju infrastrukture, određivanje lokacija za infrastrukturu, itd.</p>		
<p>Generalnim napomenama utvrditi javni interes za realizaciju plana, i navesti da Plan može biti mijenjan na godišnjem nivou kroz izradu izvještaja za Vladu.</p>	/	Tekst će biti dopunjen navedenim zahtjevima.
<p>Detaljnije analizirati uticaj izgradnje puta Bar-Boljari na politiku upravljanja otpadom u smislu saobraćajne dostupnosti infrastrukture u otpadu. Generalno procijenitimogućnosti povezivanja postrojenja za termički tretman otpada sa funkcionisanjem II bloka Termoelektrane Pljevlja.</p>		Tekst će biti dopunjen navedenim zahtjevima.
<p>Detaljno analizirati potrebe za rješavanjem posebnih tokova otpada kao što je rađeno za otpadna vozila: ima li subjekata, koliki su kapaciteti, što je potrebno unaprijediti.</p>	/	Uprkos zahtjevima za dostavljanje svih navedenih podataka, podaci Obradivaču nisu dostavljeni. Po dobijanju podataka, tekst će biti dopunjen.
<p>Utvrditi precizan akcioni plan tj. red poteza koje treba primijeniti odmah nakon</p>	/	Akcioni plan će biti dopunjen navedenim zahtjevima.

donošenja Plana. Izmjene izvještaja o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu na način da objektivnije sagleda opciju 3 uključujući i primjenu razgrađenih kriterijuma za ocjenjivanje uticaja.		
Ključni prioritet je selektivno odlaganje otpada i to brzo u kratkom roku definisanje tog plana koji će ići po jasno definisanoj dinamici.	/	Obrađivač se slaže sa iznijetim.
Uporedno sa tim koristiti postojeće deponije Livade u Podgorici i Možuru u Baru koje bi se punile ubrzanijom dinamikom zbog toga što bi se prešlo na termičku obradu ostatka količina poslije selekcije (ne ostaje toga puno ali to precizno definišite).	/	Tekst će biti dopunjen navedenim zahtjevima.
Izgradnja postojenja u tri varijante: smatramo da će ostati malo sirovina za tri postojenja, zato je važno dobro sagledati koliko će ostati otpada poslije selekcije po EU standardima.	/	Obrađivač će ovu činjenicu uzeti u obzir.
Sagledati šta ako ima otpada iz postrojenja.	/	Ovaj problem je detaljno opisan u tekstu Plana i predviđena je izgradnja adekvatne deponije za pepeo koji nastaje i dr.
27. Zajednica opština Crne Gore, Radna grupa za komunalne djelatnosti i životnu sredinu		
Opšte zapažanje je da su	/	Obrađivač je uočio određena neslaganja i izvršiće ispravku. Pomenuta

<p>podaci iskazani u tabelarnim prikazima a koje se odnose na količinu i morfologiju komunalnog otpada međusobno nekompatibilni, u tom pogledu se sugerije da se koriste zvanični podaci kojima raspolaže Monstat. Takođe je uočeno da troškovi transporta nijesu adekvatno prikazani. Zbog takvih podataka, i procjena isplativosti/priuštivosti odgovarajućih tehnologija za tretman komunalnog otpada je upitna.</p>		<p>neslaganja ne utiču bitno na konačan ishod svih urađenih proračuna.</p>
<p>Jedan od uočenih nedostataka Poglavlja VII je da nije opredjeljen izbor optimalne opcije. Međutim, da bi opštine donijele lokalne planove upravljanja otpadom, koji prema Zakonu o upravljanju otpadom, moraju biti usklađeni sa Planom, neophodne su im jasne smjernice u pogledu izbora opcije, kao i pregled i koordinacija aktivnosti na uspostavljanju međuopštinske saradnje u ovoj oblasti.</p>	/	<p>Ranije objašnjeno.</p>
<p>Stav Radne grupe je da se Planom preporuči najoptimalnija opcija upravljanja komunalnim otpadom, ali bi, istovremeno, bilo poželjno da se i ostale opcije omoguće operativnim</p>	/	/

<p>čime bi se povećao krug mogućih privatnih partnera, a samim tim i povećala izvjesnost za brže rješavanje odnosnih pitanja.</p>		
<p>U okviru opcije 1 i opcije 2 kojima se predlaže regionalizacija sistema upravljanja komunalnim otpadom, u organizacionom smislu se predlaže formiranje novih preduzeća za upravljanje komunalnim otpadom. Radi racionalnosti i ekonomičnosti, ovaj predlog treba upodobiti realnom stanju i na nekin način izbjeći „kažnjavanje” lokalnih samouprava koje su već uspostavile organizovani sistem upravljanja komunalnim otpadom. Naime, u slučaju Podgorice i Herceg Novog, već je uspostavljena organizaciona struktura za upravljanje komunalnim otpadom, gdje su Glavni grad odnosno Opština Herceg Novi isključivi vlasnici deponija, koje su osnovane kao privredna društva. Zakon o upravljanju otpadom i Plan ovim privrednim društvima mogu nametnuti obavezu da prihvataju komunalni otpad sa teritorija drugih jedinica lokalne samouprave, ali ni u kom smislu ne mogu</p>	/	<p>Plan je predvideo osnivanje novih regionalnih preduzeća, u situacijama gde ona do sada nijesu formirana i funkcionisanje postojećih regionalnih preduzeća, ukoliko su već potpisanim međuopštinskim sporazumima formirana za funkcionisanje svih opština konkretnog regiona odabrane opcije sistema upravljanja. Ukoliko to nije slučaj, neophodno je izvršiti prilagođavanje organizacione strukture i potpisivanje novih međuopštinskih sporazuma u skladu sa dogovorom koji jedinice lokalnih samouprava naprave na nivou određenog regiona.</p>

<p>ograničiti svojinska prava niti raspolaganje sa svojim vlasničkim udjelom u odnosnim privrednim društvima.</p>		
<p>Kod opcije 3 - Sistem centralizovanog upravljanja otpadom - nije nedvosmisleno navedeno da li centralne vlasti preuzimaju upravljanje komunalnim otpadom u ovom segmentu ili je riječ o koncentraciji poslova koji i dalje ostaju u izvornoj nadležnosti lokalne samouprave. S tim u vezi, potrebno je predložiti ko organizuje i rukovodi sistemom upravljanja komunalnim otpadom u prelaznom periodu. Takođe, u elaboraciji ovog sistema utvrđene su aktivnosti prelaznog perioda u kojem bi se, do izgradnje postrojenja za termičku obradu u Nikšiću, sav komunalni otpad deponovao na regionalnim sanitarnim deponijama u Podgorici i Baru, čije zatvaranje se predlaže nakon uspostavljanja centralizovanog sistema. Međutim, kako su u pitanju infrastrukturni sistemi izgrađeni na osnovu kreditnog zaduženja, u elaboraciji opcije 3 neophodno je i ova</p>		<p>Upravljanje otpadom po odabranoj opciji mora biti definisano zvaničnom odlukom i procedurom.</p> <p>Detaljnije razmatranje je neophodno izvršiti na nivou studije izvodljivosti.</p>

<p>finansijska opterećenja razmotriti i predložiti način njihovog rješavanja.</p>		
<p>Javlja se nedvosmislena potreba da se prethodno pripremi „studija izvodljivosti upravljanja komunalnim otpadom na nivou cijele zemlje kako bi se identifikovale određene količine i tehnologije pod ekonomski izvodljivim finansijski isplativim, ekološki stabilnim i politički prihvatljivim uslovima”, kao i što je navedeno u Nacrtu Plana.</p>	/	<p>Kao što je u komentaru navedeno, Plan je predvidio neophodnost izrade detaljnih studija izvodljivosti za sva predložena rješenja koja su, kako Obrađivač smatra, veoma detaljno obrađena i u Planu ali ne na nivou koji treba da daju pomenute studije. Plan, po definiciji, treba da predoči plan jedne Vlade i resornog ministarstva koji, na osnovu svih relevantnih studija, stručnih i političkih odluka, namjerava da sprovede u određenom vremenskom periodu. Njegov zadatak i nije da se bavi izvodljivošću iako je ovaj Plan dao široko razmatranje svih razmatranih željenih opcija, zasnovano na detaljnoj analizi i inženjerskim i ekonomskim proračunima izvršenih u skladu sa dobijenim podacima i namjerama Ministarstva održivog razvoja i turizma i time dao značajan doprinos daljim analizama izvodljivosti.</p>